

Ametyst i Stange, Hedemark

Av Arne Moløkken

I 1982-83 ble det i Brynsåsen pukkverk, Stange, Hedemark påtruffet en nord-sydgående sprekk (forkastning) i granittfjellet. For det meste var forkastningen tett, men noen steder dannet den åpninger på opptil 10 cm, ja enda noe mer ved en tverrgående rivningsprekk. Sprekken var fylt med en svart leire som ved tørking blev svært hard. I leiren hadde det utkrystallisert seg kvartsvarianten ametyst, tildels i meget gode krystaller. Krystallene var på opptil 9×16 cm, kortprismatiske og ofte dobbelterminerte. De fleste krystallene blev funnet løse i leiren, men noen få gode grupper blev også funnet der krystallene var vokst på moderbergarten, (utlutet granitt). En liten promille av krystallene var fasettmateriale av utmerket kvalitet. De første årene ble stenbruddet drevet

mot sør. Senere og nå blir bruddet drevet østover bort fra forkastningssonen. Fra geologiske undersøkelser er det konstatert en forkastning fra Mjøsa ved Tangen og nordover inn i Løten. Etter våre observasjoner tyder det på at det er flere mer eller mindre parallelle forkastnings- eller bruddsoner hvorav en er observert i Midtskogen pukkverk i Elverum. En breksje gir forøvrig meget pene mikromineraler, bl.a. harmotom. Under arbeidet med Osa-tunellen i Åmot var det mye besvær med flere brudd- og forkastningssoner. De tilhører sannsynligvis også samme system. Det er nærliggende å anta at bruddsonene stammer fra den urolige geologiske periode i Permtiden for ca. 250 millioner år siden.